

मा. मन्त्रीज्यूबाट मिति २०८८।१०।११
मा स्विकृत भएको ।

ज्येष्ठ नागरिकसँग स्वास्थ्यकर्मी कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७८

प्रदेश सरकार
लुम्बिनी प्रदेश

स्वास्थ्य जनसङ्ख्या तथा परिवार कल्याण मन्त्रालय

१

मन्त्रालयबाट स्वीकृत मिति:-२०७८/०९/...

ज्येष्ठ नागरिकसँग स्वास्थ्यकर्मी कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७८

प्रस्तावना: स्थानीय तहसँगको सहकार्यमा सत्तरी वर्ष उमेर पूरा गरेका ज्येष्ठ नागरिकलाई घरमै स्वास्थ्य सेवाको पहुँच पुऱ्याई त्यस्ता ज्येष्ठ नागरिकको जीवनलाई सुविधायुक्त बनाउने तथा थप उपचारको आवश्यकता देखिएका ज्येष्ठ नागरिकलाई सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थामा उपचारको लागि परामर्श तथा राय प्रदान गर्ने कार्यलाई व्यवस्थित, पारदर्शी तथा प्रभावकारी बनाउँदै साविकको ८४ वर्ष उमेर पुगेका ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई घरमा स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम सम्बन्धी निर्देशिकालाई संशोधन तथा एकीकरण गर्न बान्छनीय भएकोले,

लुम्बिनी प्रदेश, स्वास्थ्य, जनसङ्ख्या तथा परिवार कल्याण मन्त्रालयले यो निर्देशिका बनाई जारी गरेको छ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यो निर्देशिकाको नाम "ज्येष्ठ नागरिकसँग स्वास्थ्यकर्मी कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७८" रहेको छ।

(२) यो निर्देशिका मन्त्रालयबाट स्वीकृत भएको मितिदेखि लागू हुनेछ।

२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस निर्देशिकामा,-

- (क) "चिकित्सक" भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम चिकित्सकको रूपमा सम्बन्धित परिषदमा दर्ता भई सरकारी स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत रही तोके बमोजिमको तालीम प्राप्त व्यक्तिलाई सम्झनु पर्छ।
- (ख) "ज्येष्ठ नागरिक" भन्नाले सत्तरी वर्ष उमेर पूरा भएका नागरिक सम्झनु पर्छ।
- (ग) "दक्ष चिकित्सक" भन्नाले स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्नका लागि मन्त्रालयले तोके बमोजिमको विशेष तालीम प्राप्त चिकित्सक सम्झनु पर्छ।
- (घ) "निर्देशनालय" भन्नाले मन्त्रालय मातहतको स्वास्थ्य निर्देशनालयलाई सम्झनु पर्छ।
- (ङ) "प्रदेश" भन्नाले लुम्बिनी प्रदेश लाई सम्झनु पर्छ।
- (च) "मन्त्रालय" भन्नाले प्रदेश सरकारको स्वास्थ्य, जनसङ्ख्या तथा परिवार कल्याण मन्त्रालय सम्झनु पर्छ।
- (छ) "सरकारी स्वास्थ्य संस्था" भन्नाले प्रदेश सरकार वा स्थानीय तह अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पताल, जिल्ला अस्पताल, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र र स्वास्थ्य चौकी, शहरी स्वास्थ्य केन्द्र, आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र र सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई समेतलाई सम्झनु पर्छ।
- (ज) "स्वास्थ्यकर्मी" भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम स्वास्थ्यकर्मीको रूपमा सम्बन्धित परिषदमा दर्ता भई सरकारी स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत रही तोके बमोजिमको तालीम प्राप्त व्यक्तिलाई सम्झनु पर्छ।

२

“स्वास्थ्य कार्यालय” भन्नाले मन्त्रालय मातहतका जिल्लास्थित स्वास्थ्य कार्यालयलाई सम्झनु पर्छ।

- (ज) “स्वास्थ्य सेवा” भन्नाले यस निर्देशिका बमोजिम ज्येष्ठ नागरिकलाई तालीम प्राप्त चिकित्सक वा स्वास्थ्यकर्मीद्वारा प्रदान गरिने प्रवर्धनात्मक, प्रतिकारात्मक तथा उपचारात्मक सेवा अन्तर्गत अनुसूची-५ र अनुसूची-६ बमोजिम तोकिएको स्वास्थ्य सेवा सम्झनु पर्छ।
- (ट) “सेवा प्रदायक” भन्नाले यस निर्देशिका बमोजिम ज्येष्ठ नागरिकलाई स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने स्थानीय तहका सम्बन्धित सरकारी स्वास्थ्य संस्थालाई सम्झनु पर्छ।
- (ठ) “शोधभर्ना” भन्नाले सेवा प्रदायकले यस निर्देशिका बमोजिम ज्येष्ठ नागरिकलाई तोकिएको स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरे बापत् पाउने रकम सम्झनु पर्छ।

३. आधारभूत स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरिने: ज्येष्ठ नागरिकलाई चिकित्सक वा स्वास्थ्यकर्मी मार्फत अनुसूची-५ र अनुसूची-६ मा उल्लिखित आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क रूपमा प्रदान गरिनेछ।

४. कार्यक्रमको जानकारी दिनुपर्ने: (१) स्थानीय तहले स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्दा स्वास्थ्य कार्यालयसँग समन्वय गरी ज्येष्ठ नागरिकमा आउन सक्ने स्वास्थ्य समस्या, निदान, उपचार, रोकथाम तथा क्षेत्रगत आवश्यकता अनुसार जनस्वास्थ्यका अन्य विभिन्न कार्यक्रमबाट स्थानीय भाषामा जनचेतनामूलक सामग्री उत्पादन तथा वितरण गर्नु पर्नेछ।

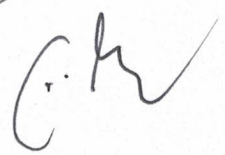
(२) उपदफा (१) बमोजिमको जानकारी विभिन्न संचार माध्यमद्वारा प्रसारण गरी समुदाय, ज्येष्ठ नागरिकको परिवार, महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका, स्थानीय युवा क्लब तथा आमा समूहलाई समेत दिनु पर्नेछ।

५. अभिमुखीकरण कार्यक्रम गर्नुपर्ने: (१) यस निर्देशिका बमोजिम सञ्चालन गरिने कार्यक्रमको जानकारी गराउन स्वास्थ्य कार्यालयले जिल्लास्तरीय सरोकारवालाको लागि एक दिने जिल्लास्तरीय अभिमुखीकरण कार्यक्रम आयोजना गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको अभिमुखीकरण कार्यक्रममा स्थानीय तहका स्वास्थ्य शाखाका प्रमुख वा प्रतिनिधि, स्थानीय तहका प्रमुख/अध्यक्ष, जिल्ला स्थित ज्येष्ठ नागरिक संजालका प्रमुख तथा प्रतिनिधि, जिल्ला समन्वय समितिका प्रमुख, पत्रकार, उद्योग बाणिज्य संघ, प्रमुख जिल्ला अधिकारी लगायत पच्चीस जनामा नबढ्ने गरी कार्यक्रममा समावेश गराउन सकिनेछ र यस्तो कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा आर्थिक मितव्ययिता अपनाउनु पर्नेछ।

६. ज्येष्ठ नागरिकको लगत तयार गर्नुपर्ने: (१) स्वास्थ्य कार्यालयले स्थानीय तहसँग समन्वय गरी वडा अनुसारको सत्तरी वर्ष माथिका ज्येष्ठ नागरिकको लगत विवरण तयार गरी अद्यावधिक गर्नु पर्नेछ र सोही अनुसार कार्ययोजना तर्जुमा गरी कार्यक्रम शुरुवात गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको लगत हरेक वर्ष अद्यावधिक गरी सोको जानकारी निर्देशनालय र मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ।

 ३

(३) उपदफा (२) बमोजिमको लगत सम्बन्धित स्थानीय तह र स्वास्थ्य कार्यालयले आफ्नो वेभ साइटमा समेत प्रकाशन गर्नु पर्नेछ।

७. कार्ययोजना बनाउनु पर्ने: स्वास्थ्य कार्यालय तथा स्थानीय तहले यस निर्देशिका बमोजिम ज्येष्ठ नागरिकको घरमा गएर स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्दा विनियोजित रकमको परिधिभित्र रही कार्ययोजना बनाई प्रत्येक तीन महिनाको एक पटक सेवा प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ र आवश्यकतानुसार विशेष बिरामीको लागि थप पटक सेवा प्रदान गर्न सकिनेछ।

८. स्वास्थ्य सेवा प्रदायकको सेवा सुविधा: (१) यस निर्देशिका बमोजिम ज्येष्ठ नागरिकलाई घरमा गई स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरे वापत सेवा प्रदायकलाई प्रति ज्येष्ठ नागरिकको हकमा देहायको रकममा नबढ्ने गरी चौमासिक रूपमा यातायात तथा खाजा खर्च रकम उपलब्ध गराइनेछ:-

- (क) "क" वर्ग क्षेत्रको लागि पाँच सय रुपैयाँ,
 (ख) "ख" वर्ग क्षेत्रको लागि तीन सय पचास रुपैयाँ,
 (ग) "ग" वर्ग क्षेत्रको लागि दुई सय पचास रुपैयाँ,

(२) उपदफा (१) बमोजिमको "क" वर्ग क्षेत्र, "ख" वर्ग क्षेत्र तथा "ग" वर्ग क्षेत्रको भौगोलिक वर्गीकरण देहाय बमोजिम रहेको छ:-

"क"वर्ग क्षेत्र	"ख"वर्ग क्षेत्र	"ग"वर्ग क्षेत्र	कैफियत
रुकुम पूर्वका सबै स्थानीय तह	जिल्ला सदरमुकाम रहेको स्थानीय तहहरु बाहेक (रोल्पा, प्युठान, दाङ, अर्घाखाँची, गुल्मी र पाल्पा)	पहाडी जिल्ला सदरमुकाम रहेका स्थानीय तहहरु र नवलपरासी, रुपन्देही, कपिलवस्तु, बाँके र बर्दिया जिल्लाका स्थानीय तह	

९. सेवा प्रदायकले शोधभर्ना रकम माग गर्ने विधि: (१) सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाले यस निर्देशिका बमोजिमको सेवा प्रदान गर्दा खटाईएका स्वास्थ्यकर्मी वा चिकित्सकले पाउने यातायात तथा खाजा खर्च वापतको रकम अनुसूची-१ बमोजिमको विवरण भरी सम्बन्धित स्थानीय तहमा पेश गर्नुपर्नेछ।

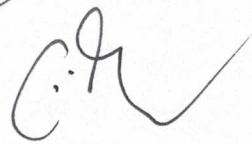
(२) उपदफा (१) बमोजिमका पेश हुन आएका विवरणका आधारमा सम्बन्धित स्थानीय तहले खर्चको भुक्तानीको विवरण चौमासिक रूपमा सम्बन्धित स्वास्थ्य कार्यालयमा अनुसूची-२ बमोजिमको विवरण भरी शोधभर्ना माग गर्नु पर्नेछ।

१०. सेवा प्रदायकको शोधभर्ना भुक्तानी: (१) यस निर्देशिका बमोजिम ज्येष्ठ नागरिकलाई सेवा प्रदान गरे वापत सेवा प्रदायकको यातायात तथा खाजा खर्चको विवरण संलग्न राखी सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्था प्रमुखको सिफारिसमा

४

स्थानीय तहका स्वास्थ्य शाखा प्रमुखले प्रमाणित गरेको अभिलेखको आधारमा सम्बन्धित सेवा प्रदायकको बैंक खातामा चौमासिक रूपमा एकमुष्ट भुक्तानी गर्ने व्यवस्था स्वास्थ्य कार्यालयले मिलाउनु पर्नेछ।

(२) सेवा प्रदान गर्दा लाग्ने रकम प्रदान गर्दा सम्बन्धित सेवा ग्राहीको परिचयपत्र (जस्तै: नागरिकताको प्रतिलिपि वा मतदाता नामावली परिचय पत्रको प्रतिलिपि) वा स्थानीय तहको सिफारिस पत्रको साथमा बिरामी पुर्जा, स्वास्थ्य संस्थाको सिफारिस पत्र समेत संलग्न गर्नु पर्नेछ।

११. अभिलेख तथा प्रतिवेदन सम्बन्धी व्यवस्था: (१) सेवा प्रदायकले यस निर्देशिका बमोजिम ज्येष्ठ नागरिकलाई प्रदान गरिएको स्वास्थ्य सेवाको विवरण तथा अभिलेख OPD रजिष्टर (HMIS-१.३) प्रयोग गरी स्थानीय तहमा अनुसूची-१ बमोजिमको प्रतिवेदन मासिक रूपमा पेश गर्नु पर्नेछ।

(२) स्थानीय तहले आफ्नो मातहतका स्वास्थ्य संस्थाबाट उपदफा (१) बमोजिम पेश हुन आएका विवरण संलग्न एवं एकीकृत गरी मासिक रूपमा सम्बन्धित स्वास्थ्य कार्यालयमा प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ।

१२. कार्यक्रम खर्चका क्षेत्र: यस निर्देशिका बमोजिम कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा आर्थिक मितव्ययिता अपनाई देहायका कार्यमा खर्च गर्न सकिनेछ:-

- (क) सेवा प्रदायकको यातायात तथा खाजा खर्च,
- (ख) अत्यावश्यक औषधि र उपकरण खरिद,
- (ग) Basic Health Kit झोला वा वाकस खरिद,
- (घ) जिल्लास्तरीय अभिमुखीकरण,
- (ङ) अनुगमन।

१३. अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण: (१) यस निर्देशिका बमोजिमको कार्यक्रमको गुणस्तरीयता, औचित्यता तथा प्रभावकारिताका लागि आवश्यकतानुसार मन्त्रालय, निर्देशनालय, स्वास्थ्य कार्यालय तथा स्थानीय तहबाट अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण गर्न सकिनेछ।

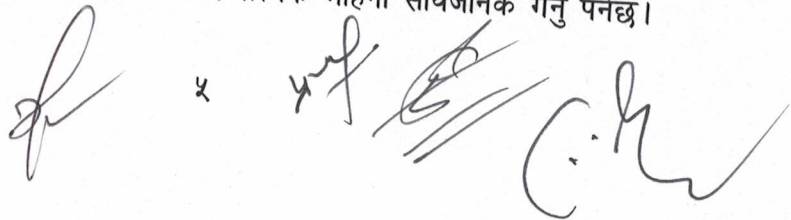
(२) उपदफा (१) बमोजिम अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण गर्दा अनुसूची-३ बमोजिमको चेकलिस्ट प्रयोग गर्नु पर्नेछ।

१४. कार्यक्रमको फरफारक तथा प्रतिवेदन: (१) कार्यक्रम सम्पन्न भएपछि यसको फरफारक स्वास्थ्य कार्यालयले गर्नु पर्नेछ र सोको प्रतिवेदन निर्देशनालयमा पठाउनु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम संकलित प्रतिवेदन एकीकृत गरी निर्देशनालयले चौमासिक रूपमा मन्त्रालयमा पेश गर्नुपर्नेछ।

१५. पारदर्शिता कायम गर्नुपर्ने: (१) यस निर्देशिका बमोजिम सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्य संस्थाले स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रदान गरिएको सेवाको विवरण, ज्येष्ठ नागरिकको नाम, जातीय कोड, ठेगाना र सेवा प्रदान गरिएको मिति लगायतका विवरण अनुसूची-४ बमोजिमको फाराम भरी प्रत्येक महिना सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ।

५

(२) उपदफा (१) बमोजिमको विवरण सम्बन्धित स्थानीय तहमा पठाउनु पर्नेछ।

१६. प्रेषण तथा परामर्श: यस निर्देशिका बमोजिम स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्दा कुनै ज्येष्ठ नागरिकमा देखापर्ने जटिल स्वास्थ्य समस्याको हकमा थप उपचार सेवा लिन पर्ने भएमा सोही बमोजिम सम्बन्धित स्वास्थ्य समस्याको निदान तथा उपचार हुने निकाय तथा अस्पतालमा जानका लागि प्रेषण तथा परामर्श प्रदान गर्नु पर्नेछ र थपसेवा लिने अस्पतालसम्म जानको लागि स्थानीय तहसँग समन्वय गर्नु पर्नेछ।
१७. दोहोरो भुक्तानी गर्न नहुने: स्वास्थ्य कार्यालयले यस निर्देशिका बमोजिम प्रदान गरिने सेवा र अन्य निकाय एवम् प्रचलित कानून बमोजिम प्रदान गरिने सेवासँग दोहोरो नपर्ने गरी भुक्तानी गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ।
१८. सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने: यस निर्देशिका बमोजिम सञ्चालन गरिने कार्यक्रमको औचित्यता, गुणस्तरीयता, प्रभावकारिता तथा उपलब्धी सम्बन्धी विषयमा स्वास्थ्य कार्यालयले वर्षको कम्तीमा एक पटक अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक सुनुवाई गरी त्यसको प्रतिवेदन निर्देशनालयमा पठाउनु पर्नेछ।
१९. सरकारी बाँकी सरह असूल उपर हुने: यस कार्यक्रमको रकम दुरुपयोग भएमा दुरुपयोग गर्ने व्यक्तिसँगबाट सरकारी बाँकी सरह असुलउपर गरिनेछ।
२०. लागत साझेदारी गर्न सक्ने: कुनै स्थानीय तहले यस निर्देशिका बमोजिमको कार्यक्रम सञ्चालन गर्न लागत साझेदारी गर्न सक्नेछन्।
२१. प्रचलित कानून बमोजिम हुने: यस निर्देशिकामा उल्लेख भएको विषयको हकमा यसै बमोजिम र अन्य विषयको हकमा प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ।
२२. खारेजी र बचाउ: (१) ८४ बर्ष उमेर पुगेका ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई घरमा स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम सम्बन्धी निर्देशिका, २०७६ खारेज गरिएको छ।

(२) ८४ बर्ष उमेर पुगेका ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई घरमा स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम सम्बन्धी निर्देशिका, २०७६ बमोजिम भए गरेका कामकारवाही यसै निर्देशिका बमोजिम भए गरेको मानिनेछ।

(Handwritten signatures)

अनुसूची-१

(दफा ९ को उपदफा (१) र दफा ११ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)
सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाले प्रतिवेदन गर्ने र शोधभर्ना माग गर्ने फाराम

स्वास्थ्य संस्थाको नाम:

जिल्ला:स्थानीय तह

मिति:

क्र.सं	ज्येष्ठ नागरिकको नाम	उमेर		मुल दर्ता नं.	वडा नं	जाति कोड	सेवाको विवरण	सेवा प्रदान गरेको मिति	सेवाग्राहि को परिचयपत्र नं	प्रति ज्येष्ठ नागरिक वापतको रकम रु	सेवा प्रदायकको नाम, थर, पद
		महिला	पुरुष								

जम्मा रकम रु.....(अक्षरूपी)

नोट: यस फारमसँग दफा १० को उपदफा (२) बमोजिमका कागजात संलग्न गर्नु पर्नेछ।
विवरण तयार गर्नेको

दस्तखत:

प्रमाणित गर्नेको

नाम:

दस्तखत.....

पद:

नाम

मिति:

पद:

मिति:

(Handwritten signatures and initials)

अनुसूची-३
(दफा १३ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)

अनुगमन चेकलिष्टको नमूना

अनुगमनकर्ताको नाम:

पद:

अनुगमनकर्ताको हस्ताक्षर:

अनुगमन गरिएको संस्थाको: नाम, ठेगाना:

अनुगमन गरेको मिति:

क. सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थामा

क्र.सं.	विवरण	गरेको/भएको	नगरेको/नभएको
१	सेवाप्रदायक संस्थाले नियमित सेवा		
२	सेवाको व्यवस्थापन राम्रो		
३	ज्येष्ठ नागरिक सेवाबाट सन्तुष्ट		
४	गुणस्तरीय सेवा प्रदान		
५	जिल्ला/स्थानीय तहका अनुगमनकर्ताले अनुगमन		
६	स्थानीय स्वास्थ्य संस्था/स्वास्थ्यकर्मी-अन्य निकायसँग समन्वय गरी कार्यक्रम सञ्चालन		
७			

नोट: ✓ चिन्ह लगाउनुहोस

ख. अनुगमनको क्रममा देखापरेका समस्याहरू

१. २.

३. ४.

ग. समाधानका लागि सेवाप्रदायक स्वास्थ्य संस्थाहरूद्वारा गरिएका प्रयासहरू

१. २.

३. ४.

घ. सेवाप्रदायक स्वास्थ्य संस्थाबाट प्राप्त सुझाव/सल्लाह

१. २.

१

३. ४.

ड. अनुगमनकर्ताद्वारा सुझाव/सल्लाह

१. २.

३. ४.

च. ज्येष्ठ नागरिक सँगको अन्तर्वार्ता

क्र.सं.	विवरण	गरेको/भएको	नगरेको/नभएको
१	नियमित रुपमा सेवा पाएको		
२	ज्येष्ठ नागरिकहरु ले गरेको सेवाबाट सन्तुष्ट भएको		
३	गुणस्तरीय सेवा प्रदान गरेको		
४	परामर्श गर्ने गरेको		
५	आवश्यक औषधि प्रदान गरेको		
६	आवश्यकता अनुसार रिफर गरेको		
७	फेरी आउने समयको बारेमा जानकारी दिएको		
८	परिवारका अन्य सदस्यहरुलाई पनि सेवा दिएको		

(गुणस्तरीय सेवा प्रदान गरे नगरेको तथा ज्येष्ठ नागरिक बाट सन्तुष्ट भए नभएको यकिन गर्नका लागि केही ज्येष्ठ नागरिकसँग अन्तर्वार्ता लिनुका साथै दक्ष चिकित्सकबाट नमूना सर्वेक्षण गर्ने।)

अनुसूची-४
(दफा १५ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)
सेवाको पारदर्शिता फाराम

स्वास्थ्य संस्थाको नाम:.....

ठेगाना (जिल्ला, गाँउ/नगरपालिका, उप-महानगरपालिका).....

सेवा अवधि: देखि सम्म।

क्र.सं	ज्येष्ठ नागरिकको नाम	उमेर		मुल दर्ता नं.	वडा. नं	जा ती कोड	सेवा को विवरण	सेवा प्रदान गरे को मिति	सेवा ग्राहीको परिचय पत्र नं	सेवा प्रदान गरेको पटक	सेवा प्रदायकको नाम, थर, पद
		महि ला	पुरु ष								

अनुसूची-५

(दफा ३ सँग सम्बन्धित)

सत्तरी वर्ष उमेर पुगेका ज्येष्ठ नागरिकहरुलाई प्रदान गरिने सेवाहरु

घरैमा गई दिईने आधारभुत स्वास्थ्य सेवाहरु निम्नानुसार हुनेछन्:-

1. General checkup: Blood Pressure, Temperature, Pulse, Respiration, Jaundice.
2. General Eye and Ear checkup, Respiratory Checkup, Counseling and Treatment
3. Condition of joints (checkup), Counseling and Treatment
4. Blood Sugar, Clinical s/s and Urine test for Protein by strip
5. RDT for Malaria, Sputum for AFB and Sputum screening for Pulmonary TB,
6. Dressing and Bandaging.
7. Treatment and Counseling for minor disease and injuries.
8. Counseling of risk factors of NCD and other diseases like smoking, Alcohol drink, physical exercise, mental relaxation etc.

नोट: स्वास्थ्य समस्याको प्रकृती तथा आवश्यकता को आधारमा प्रदान गरिने आधारभुत स्वास्थ्य सेवाहरु थपघट हुन सक्नेछ। घरमा गएर सेवा दिँदा अन्य सेवा ग्राहिहरुलाई समेत जनस्वास्थ्य सेवाहरु एकीकृत गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने छ। जस्तै: परिवार नियोजन, गर्भवति जाँच, सुत्केरी जाँच, स्वास्थ्य शिक्षा तथा परामर्श, प्रजनन् स्वास्थ्य आदि।

अनुसूची-६

(दफा ३ सँग सम्बन्धित)

सत्तरी वर्ष उमेर पुगेका ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई दिइने सेवा र जाँच गर्ने प्रक्रिया/बिरामी जाँच चेक लिष्ट

(Please follow all given steps during the patient examination. Yours counseling and sweet voice can motivate the elderly people to initiate their self-care)

1. **Identification-** Name, age, sex, cast, address, number of available family members, ethnic code.
2. **Chief Complains**
 - a. Main health complains with duration
3. **Food and behavior:** Present food habit; smoking or tobacco use; alcohol drinks; physical inactivity; use of high salt, fat and sugar.
4. **Past-history** of hypertension, diabetes mellitus, chronic respiratory diseases, urinary problems, TB, cancer, major accidents.
5. **General Examination:** Body built, Blood Pressure, Temperature, Pulse, Respiration, Anemia, Jaundice, Cyanosis and Body weight and calculate Body Mass Index (BMI)
6. **Systemic Examination**
 - a. **Respiratory**
 - Shortness of breath, cough, sputum, blood in sputum, chest pain
 - Check for pink or blue tongue
 - Count respiration rate
 - Examine chest for wheeze and crepitation.
 - b. **Cardiovascular**
 - Palpitation, tiredness, chest pain on exercise and relieve on rest.
 - Dizziness or fainting attacks
 - Count pulse rate and measure BP
 - Examine chest for heart sounds and murmurs
 - c. **Digestive**
 - Appetite, digestion, bowel habit
 - Epigastric pain or heart burn
 - Examine abdomen for ascites, liver and other organ enlargement
 - d. **Urinary**
 - Urine frequency, stream, burning micturition.
 - Feeling of incomplete evacuation of urine
 - Examine lower abdomen for bladder fullness and growth
 - e. **Bone and Joint**
 - Pain and swelling
 - Visible deformity
 - Mobility of joints
 - f. **Skin Problems**

१३

[Handwritten signatures]

- Dryness and cracks
- Fungal and bacterial infections
- Sores and chronic wounds

g. **Eye and ear problems-** any disease or visible deformity

7. Basic investigations

- Use glucometer for blood sugar
- Urine strip for sugar and protein
- Check for malaria (if fever)
- Collect sputum in container (if necessary)

8. Case Management

- a. Explain status of health and importance of general examination
- b. Treatment of common health problems
- c. Dressing and Bandaging
- d. Care of skin- cleaning, regular application of oil in wet skin to prevent dryness
- e. Regular cutting of nails
- f. Explain need of further confirmatory diagnosis of other health problems
- g. Explain availability of **Free Health Care Services** for elderly people in government hospitals

9. Counseling of risk factors of NCD and other diseases

- Cessation of smoking or tobacco use
- Avoid alcohol drinks
- Become physically active and do regular exercise
- Avoid use of high salt, fat and sugar

10. Advice on food consumption

- Use of locally available food, grains, and green leafy vegetables
- Avoid readymade junk foods.
- Advice to make a "**Small Kitchen Garden**" for fresh vegetables.
- Counseling to "**Become a Change Agent**" by explaining the benefits of healthy food, better habits and regular physical exercise to other similar group.

स्वास्थ्यकर्मीहरूले घरैमा गई स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्दा तपशिल बमोजिमको सामग्री संलग्न रहेको **Basic Health Kit** को प्रयोग गर्नेछन्।

1. BP set, Stethoscope, Thermometer and Torch.
2. TEST kit for: protein, blood sugar, malaria etc
3. Sputum for AFB glass slide
4. Lancet
5. Cotton with sprit swab
6. Betadine lotion
7. Sputum container and zipper bag
8. Weighing machine

9. Nail cutter
10. Non-elastic measuring tape
11. Loose gloves
12. Pulse oxymeter
13. Basic Drugs: Paracetamol, Ibuprofen, Albendazole, Salbutamol/Aminophyllin, Iron, Amoxycillin, Chlorpheniramine, Eye/Ear drop(antibiotics)

नोट: ज्येष्ठ नागरिकको आवश्यकताको आधारमा स्वास्थ्य संस्थाहरुले स्थानीयतहहरुसँग सहकार्य गरी अति आवश्यक औषधीहरु थप गर्न सक्नेछन्। साथै आवश्यकताको आधारमा **Basic Health Kit** झोला वा वाकस खरिद गर्न सक्नेछन्।

[Handwritten signatures]